

KOLLABORATIV YONDASHUV ASOSIDA BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARINING IJODIY TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISH

Bobonova Zulfiya Alimqul qizi

Innovatsion texnologiyalar universiteti 2-bosqich talabasi

Ilmiy rahbar: G'aniyeva Maftuna Abduaziz qizi

Annotatsiya. Mazkur maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy tafakkurini rivojlantirishda kollaborativ yondashuvning o'rni va ahamiyati yoritilgan. Ta'lim jarayonida hamkorlikka asoslangan metodlardan foydalanish orqali o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, ijodiy faoliyati, muloqot madaniyati va jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish masalalari tahlil qilindi. Shuningdek, dars jarayonida qo'llash mumkin bo'lgan samarali pedagogik usullar haqida fikr yuritildi.

Kalit so'zlar: kollaborativ yondashuv, ijodiy tafakkur, boshlang'ich ta'lim, hamkorlik, innovatsion metodlar, mustaqil fikrlash.

Abstract. This article highlights the importance of a collaborative approach in developing the creative thinking of primary school students. The use of cooperation-based teaching methods in the educational process helps to improve students' independent thinking, creative activity, communication culture, and teamwork skills.

Keywords: collaborative approach, creative thinking, primary education, cooperation, innovative methods, independent thinking.

Аннотация. (Русский) В данной статье рассматривается роль и значение коллаборативного подхода в развитии творческого мышления учащихся начальных классов. Проанализированы вопросы развития самостоятельного мышления, творческой активности, культуры общения и навыков работы в команде посредством использования методов обучения, основанных на сотрудничестве.

Ключевые слова: коллаборативный подход, творческое мышление, начальное образование, сотрудничество, инновационные методы, самостоятельное мышление.

Kirish. Hozirgi davr ta'lim tizimida o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, ijodiy qobiliyatlari va shaxsiy faolligini rivojlantirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, boshlang'ich sinf bosqichida o'quvchilarda ijodiy tafakkurni shakllantirish kelajakdagi ta'lim jarayonining samaradorligiga katta ta'sir ko'rsatadi. Chunki aynan shu davrda bolalarning tafakkuri, tasavvuri va dunyoqarashi shakllana boshlaydi. Men o'z tadqiqotimda boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy tafakkurini rivojlantirishda kollaborativ yondashuvdan foydalanishning ahamiyatini o'rganishga harakat qildim. Zamonaviy pedagogik jarayonda o'quvchilarni faqat tayyor bilim bilan ta'minlash emas, balki ularni fikrlashga, izlanishga va yangi g'oyalar yaratishga o'rgatish muhim

hisoblanadi. Shu sababli dars jarayonida hamkorlikka asoslangan metodlardan foydalanish dolzarb masala hisoblanadi.

Asosiy qism Kollaborativ yondashuvning mazmuni .Kollaborativ yondashuv – bu o‘quvchilarning o‘zaro hamkorlikda ishlashi, fikr almashishi va muammolarni birgalikda hal etishiga asoslangan ta’lim jarayonidir. Bu yondashuv o‘quvchilarning darsdagi faolligini oshiradi, ularni erkin fikr bildirishga undaydi hamda jamoada ishlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Menimcha, boshlang‘ich sinflarda kollaborativ yondashuvdan foydalanish o‘quvchilarni dars jarayoniga faol jalb qilishda juda samarali hisoblanadi. Chunki kichik yoshdagi o‘quvchilar birgalikda ishlash jarayonida o‘z fikrlarini erkinroq ifoda etadi va yangi g‘oyalar yaratishga harakat qiladi.

Ijodiy tafakkur tushunchasi.

Ijodiy tafakkur — bu insonning yangi g‘oyalar yaratishi, muammolarga noodatiy yechim topishi, tasavvur va fantaziyasini keng qo‘llay olish qobiliyatidir. Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida ijodiy tafakkurni rivojlantirish ularning mustaqil fikrlashi va bilimlarni chuqur o‘zlashtirishiga yordam beradi.

Boshlang‘ich ta’lim jarayonida ijodiy tafakkurni rivojlantirish uchun o‘qituvchi darsni qiziqarli va interfaol tarzda tashkil etishi kerak. Ayniqsa, o‘quvchilarning fikrini tinglash, ularni savollar berishga undash va mustaqil xulosa chiqarishga o‘rgatish muhim ahamiyatga ega.

Kollaborativ metodlardan foydalanish. Men o‘zim dars jarayonida boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining ijodiy tafakkurini rivojlantirishda kollaborativ metodlardan foydalanishni juda samarali deb hisoblayman. Kollaborativ metodlar o‘quvchilarning birgalikda ishlashini, fikr almashishini va muammolarni hamkorlikda hal qilishini ta’minlaydi. Bu esa, o‘z navbatida, ularning ijodiy va mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

1. Kichik guruhlarda ishlash. Men o‘quvchilarni kichik guruhlarga bo‘laman va ularga biror topshiriq beraman. Har bir guruh a’zosi o‘z g‘oyasini bildiradi va boshqalarning fikrini tinglaydi. Guruh a’zolari birgalikda muammoni yechishga harakat qiladi. Shu orqali o‘quvchilar bir-biridan o‘rganadi va jamoada ishlash ko‘nikmasini shakllantiradi.

2. Aqliy hujum (Brainstorming). Men darsda “Aqliy hujum” metodidan foydalanaman. O‘quvchilarga savol yoki muammo beraman va ular qisqa vaqt ichida barcha fikrlarini bildiradi. Bu jarayonda hech qanday fikr tanqid qilinmaydi, barcha g‘oyalar qabul qilinadi. Shu orqali o‘quvchilarning tasavvur va ijodiy tafakkuri rivojlanadi.

3. Rol o‘ynash. Ba’zida men o‘quvchilarga turli vaziyatlarni sahnalashtirishni taklif qilaman. Masalan, kiyik haqidagi hikoyani sahnalashtirib, turli obrazlarni ijro qiladilar. Shu orqali ularning tasavvuri kengayadi va muammoni turli nuqtai nazardan ko‘rish qobiliyati rivojlanadi.

4. Klaster usuli. Men mavzu atrofida o‘quvchilarga turli fikrlarni yozishni va ularni bog‘lashni taklif qilaman. Masalan, “Bahor” mavzusida gullar, hayvonlar, ob-havo va faoliyatlarni klaster shaklida yozishadi. Bu metod orqali ularning mantiqiy va ijodiy fikrlashi kuchayadi.

5. Think-Pair-Share (O‘ylash – Juftlashish – Bo‘lishish). Ba’zan men o‘quvchilarga muammoni avval mustaqil o‘ylashni, keyin yaqin sinfdoshi bilan fikr almashishni va nihoyat guruh yoki sinf bilan yechimni bo‘lishishni taklif qilaman. Bu metod orqali har bir o‘quvchi darsga faol jalb qilinadi va mustaqil hamda ijodiy tafakkuri rivojlanadi.

6. “Qalam bilan gaplashish”. Men o‘quvchilarni kichik guruhlariga bo‘lib, birgalikda hikoya yoki matn yozishga rag‘batlantiraman. Har bir o‘quvchi o‘z jumlasini qo‘shadi va guruh bilan yakuniy matnni ishlab chiqadi. Bu usul o‘quvchilarning yozma ijodini rivojlantiradi va guruhda ishlash ko‘nikmalarini mustahkamlaydi.

Kollaborativ metodlarni bosqichma-bosqich darsga kiritish kerak. Har bir o‘quvchining fikri qadrlanishi lozim. Turli metodlarni aralashtirish samaradorlikni oshiradi. O‘qituvchi yo‘naltiruvchi va rag‘batlantiruvchi sifatida faol bo‘lishi muhim. Shu usullar orqali men o‘quvchilarimning ijodiy tafakkuri, mustaqil fikrlashi va jamoada ishlash ko‘nikmalarini samarali rivojlantira olaman. Boshlang‘ich sinf darslarida quyidagi metodlardan foydalanish o‘quvchilarning ijodiy tafakkurini rivojlantirishga yordam beradi:

Aqliy hujum (Brainstorming) – bu metod orqali o‘quvchilar berilgan savol yoki muammo yuzasidan turli fikrlarni tezkor tarzda bildiradi. Bu usul o‘quvchilarning tasavvurini kengaytiradi.

Kichik guruhlarda ishlash – o‘quvchilar kichik guruhlariga bo‘linib, birgalikda topshiriqlarni bajaradi. Bu jarayon ularning hamkorlik ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Rol o‘ynash usuli – o‘quvchilar turli vaziyatlarni sahnalashtiradi va obrazlar orqali fikrlarini ifodalaydi. Bu usul o‘quvchilarning ijodiy tasavvurini rivojlantiradi.

Klaster metodi – bir mavzu atrofida turli g‘oyalarni to‘plash orqali o‘quvchilarning mantiqiy va ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi.

O‘qituvchining roli

Kollaborativ yondashuv asosida tashkil etilgan darslarda o‘qituvchi faqat bilim beruvchi emas, balki yo‘naltiruvchi va tashkilotchi sifatida faoliyat olib boradi. O‘qituvchi o‘quvchilarga erkin fikr bildirish uchun qulay muhit yaratadi va ularning faol ishtirokini ta’minlaydi.

Menimcha, o‘qituvchi o‘quvchilarning har bir fikrini qadrlashi va ularni rag‘batlantirishi juda muhim. Bu o‘quvchilarning o‘ziga bo‘lgan ishonchini oshiradi hamda darsga qiziqishini kuchaytiradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganimda, kollaborativ yondashuv boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining ijodiy tafakkurini rivojlantirishda muhim pedagogik vosita hisoblanadi. Bu yondashuv orqali o‘quvchilar mustaqil fikrlash, muloqot qilish va jamoada ishlash ko‘nikmalarini

egallaydi. Shuningdek, dars jarayonida interfaol metodlardan foydalanish o'quvchilarning bilim olish jarayonini yanada samarali qiladi. Menimcha, boshlang'ich ta'lim jarayonida kollaborativ yondashuvni keng qo'llash o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga va ularning shaxs sifatida shakllanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Tolipov O'., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar nazariyasi va amaliyoti.
2. Ishmuhamedov R. Innovatsion pedagogik texnologiyalar.
3. Azizxo'jayeva N. Pedagogika.